

Výjezdní seminář z obchodního práva

Obchodní právo v roce II

10. – 12. dubna 2015

Vliv rozhodování per rollam na práva akcionářů.

Jakub Málek

5. ročník PF UK

Resumé

Příspěvek předně reaguje na obecné rozšíření potenciálu užití rozhodování mimo valnou hromadu (per rollam) v kapitálových společnostech a týká se akciové společnosti, ve které dle předrekodifikační právní úpravy rozhodování per rollam nebylo na rozdíl od společnosti s ručením omezeným připuštěno. V příspěvku se po úvodu a obecném představení institutu rozhodování per rollam v akciové společnosti zabývám otázkou vlivu rozhodování per rollam v akciové společnosti na vybraná práva akcionářů.

Mezi společnická práva obecně, která mohou být rozhodováním per rollam v akciové společnosti přímo dotčena, je podle mého názoru nutné řadit samotné esenciální právo podílet se na řízení společnosti, právo na informace obecně, právo na vysvětlení a právo uplatňovat návrhy a protinávrhy k předloženým návrhům.

Cílem příspěvku je zejména popsat, zanalyzovat a zhodnotit vliv právní úpravy rozhodování per rollam v akciové společnosti na vybraná akcionářská práva a rovněž navrhnout alespoň rámcové možnosti dalšího vývoje právní úpravy *de lege ferenda*. Částečně jsou nabídnuté závěry podpořeny vybranými rozhodnutími Nejvyššího soudu (usnesení Nejvyššího soudu „ENVI“ ze dne 29. 4. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2838/2011; usnesení Nejvyššího soudu „Dům Jánského“ ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 29 Cdo 3844/2011; usnesení Nejvyššího soudu „ČKD“ ze dne 20. 6. 2012, sp. zn. 29 Cdo 1717/2011; a usnesení Nejvyššího soudu „Investiční fond“ ze dne 11. 4. 2000, sp. zn. 32 Cdo 2776/99) a rovněž komparací s britskou právní úpravou obsaženou v Company Act 2006.

Pečlivým a citlivým nastavením procesu rozhodování per rollam ve stanovách je již nyní dle mého názoru možné dosáhnout stavu, kdy budou akcionářská práva, zejm. minoritních akcionářů, dotčena minimálně. Vždy bude samozřejmě záležet na faktické proveditelnosti rozhodování per rollam v konkrétní akciové společnosti, což bude odvislé především od podoby a složení její akcionářské struktury. *De lege ferenda* pak lze uvažovat o zavedení více ochranných ustanovení a úpravách, které by akcionářům, přinesly účinné nástroje především pro uplatňování jejich informačních práv.

1. Úvod a cíl příspěvku

Rekodifikace soukromého práva a práva obchodních společností a družstev (obchodních korporací) vycházející z občanského zákoníku (OZ) a zákona o obchodních korporacích (ZOK) obecně rozšířila oproti předchozí úpravě obchodního zákoníku potenciál využití *rozhodování mimo valnou hromadu (per rollam)* u kapitálových společností, a to zejména u akciové společnosti takovým způsobem, že je vhodné se mu blíže věnovat.

Téma příspěvku jsem zvolil s ohledem na zvláštní povahu a právní úpravu procedurálního postupu rozhodování *per rollam* a především na skutečnost, že podle dřívější právní úpravy obchodního zákoníku nebylo rozhodování *per rollam* v akciové společnosti připuštěno, a to jak *ex lege*, tak ani umožněním ve stanovách. Odbornou veřejností je zavedení možnosti připuštění rozhodování *per rollam* v akciové společnosti také považováno bez dalšího za zavedení tohoto institutu nově i do právní úpravy akciové společnosti.¹

Cílem tohoto příspěvku je zejména popsat, zanalyzovat a zhodnotit vliv právní úpravy rozhodování *per rollam* v akciové společnosti na akcionářská práva a v neposlední řadě navrhnout alespoň rámcové možnosti dalšího vývoje právní úpravy *de lege ferenda*.

2. Rozhodování *per rollam* (v akciové společnosti)

Právní úprava rozhodování *per rollam* v akciové společnosti je v ZOK poněkud stroze upravena v ustanoveních § 418 – § 420 a rovněž v ustanoveních § 428 a násl. týkajících se možného vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, kde je obsažena i speciální úprava neplatnosti rozhodnutí přijatého *per rollam*. Podle ustanovení § 418 odst. 1 ZOK je rozhodování *per rollam* v akciové společnosti možné, připouští-li jej stanovy společnosti.

Pojem rozhodování *per rollam* je v ZOK užit obecně jako legislativní zkratka pro způsob rozhodování mimo nejvyšší orgán společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti či družstva. Obecná úprava tohoto institutu je obsažena již v ustanovení § 158 odst. 2 OZ. Podle ustanovení § 398 odst. 1 ZOK vykonávají akcionáři své právo podílet se na řízení

¹ Srov. např. FILIP, Václav, Jan LASÁK In LASÁK, Jan, Jarmila POKORNÁ, Zdeněk ČÁP, Tomáš DOLEŽIL a kol. *Zákon o obchodních korporacích - Komentář*. II. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, 1264 s. ISBN 978-80-7478-537-5. S. 1753 a 1884. nebo ČECH, Petr. A.s. po rekodifikaci. [online]. 2012 [cit. 13. 1. 2015]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/infocentrum/media/as-po-rekodifikaci/>.

společnosti na valné hromadě nebo mimo ni. Právě rozhodování per rollam je považováno za rozhodování mimo valnou hromadu a tímto postupem tak akcionáři mohou vykonat své právo podílet se na řízení společnosti právě mimo ni.

Šuk uvádí, že z gramatického výkladu by se mohlo zdát, že rozhodnutí přijaté způsobem per rollam není rozhodnutím valné hromady, jakožto orgánu společnosti, ale rozhodnutím společníků přijatým mimo tento orgán. Přesnější by podle Šuka bylo označit rozhodování per rollam jako rozhodování valné hromady mimo jednání, a to i v návaznosti na obecné ustanovení § 158 odst. 2 OZ. Šuk rovněž dodává, že závěru, že i rozhodnutí přijaté způsobem per rollam je rozhodnutím valné hromady, nasvědčuje i znění ustanovení § 175 odst. 3 ZOK², jenž výslovně zmiňuje návrh rozhodnutí valné hromady.³

Domnívám se, že *právo účasti na valné hromadě představuje právo na to být obeslán návrhem rozhodnutí* (§ 418 odst. 1 ZOK) a *právo na hlasování je představováno právem vyjádřit se k návrhu rozhodnutí, resp. projevit s ním souhlas* (§ 418 odst. 2 písm. b) ZOK). Shodný názor, ač pro společnost s ručením omezeným, vyjádřil i Nejvyšší soud v rozhodnutí ve věci ENVI.⁴ Citované rozhodnutí je zcela jistě možné vztáhnout i na akciovou společnost. Výkon hlasovacího práva s hlasováním (vyjádřením se) v rámci přijímání rozhodnutí per rollam spojuje dále např. Jan Lasák.⁵ Dle dikce ustanovení § 418 odst. 1 ZOK mají být návrhem rozhodnutí k přijetí per rollam obesláni všichni akcionáři společnosti. Tomu přisvědčuje i Nejvyšší soud, který ve svých rozhodnutích, zejm. ve věcech Dům Jánského a ČKD, uzavřel, že, je-li akcionáři znemožněna účast na valné hromadě, jde o podstatné porušení jeho práva, a to i ve vztahu k rozhodování per rollam.⁶

Postupem per rollam mohou být v akciové společnosti rozhodovány právě ty otázky, které spadají do působnosti valné hromady svěřené jí zákonem či případně stanovami, a to právě z toho důvodu, že rozhodování per rollam je pouze alternativním způsobem

² Stejně tak ustanovení § 419 odst. 2 ZOK.

³ Srov. ŠUK, Petr In ŠTENGLOVÁ, Ivana, Bohumil HAVEL, Filip CÍLEČEK, Petr KUHN a Petr ŠUK. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2013, 994 s. ISBN 978-80-7400-480-3. S. 651-652.

⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu „ENVI“ ze dne 29. 4. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2838/2011.

⁵ Srov. LASÁK, Jan In POKORNÁ, Jarmila, Josef HOLEJŠOVSKÝ, Jan LASÁK, Milan PEKÁREK a kol. *Obchodní společnost a družstva*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, xxx, 414 s. ISBN 978-80-7400-475-9. S. 279.

⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu „Dům Jánského“ ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 29 Cdo 3844/2011, a usnesení Nejvyššího soudu „ČKD“ ze dne 20. 6. 2012, sp. zn. 29 Cdo 1717/2011.

k rozhodováním na valné hromadě bez jejího faktického konání. Není důvod se domnívat, že by *ex lege* byl rozsah otázek, které mohou být postupem per rollam rozhodovány zúžen, a to i s přihlédnutím k účelu právní úpravy rozhodování per rollam jako institutu usnadňující výkon práva společníků účastnit se na řízení kapitálové společnosti. S tímto názorem se pak ztotožňuje i odborná veřejnost.⁷

Rozhodování mimo valnou hromadu akciové společnosti (per rollam) tedy můžeme vymezit jako *fakultativní alternativní způsob většinového rozhodování akcionářů mimo zasedání valné hromady akciové společnosti bez jejího konání, které musí být umožněno ve stanovách společnosti, jehož postup je upraven zákonem, a to o otázkách spadajících do působnosti valné hromady, avšak bez jejího faktického konání a tedy bez možnosti rozpravy a diskuze společníků. Nejedná se však o rozhodování akcionářů mimo samotný institut valné hromady. Rozhodnutí přijaté per rollam je nutné považovat za rozhodnutí valné hromady, které je pouze přijaté specifickým zákonným postupem.*

Vzhledem k výše uvedenému a rovněž vzhledem k rozhodovací praxi především Nejvyššího soudu ČR⁸, ač se prozatím týká (logicky) jen rozhodování per rollam ve společnosti s ručením omezeným, se domnívám, že v případě nedostatku zákonné úpravy institutu rozhodování per rollam lze přiměřeně či obdobně aplikovat relevantní ustanovení týkající se valné hromady akciové společnosti a rovněž judikaturu týkající se rozhodování per rollam ve společnosti s ručením omezeným podle právní úpravy obchodního zákoníku za respektování specifik právní úpravy ZOK.

3. Akcionářská práva a vliv rozhodování per rollam

Primárním účelem zákonodárce, pokud jde o právní úpravu institutu rozhodování per rollam je zcela jistě institucionální usnadnění výkonu společnických práv v obchodní korporaci a nejenak tomu je i v případě akciové společnosti. Vedle tohoto pozitivního aspektu je však nutné zabývat se i možnými negativními důsledky rozhodování per rollam, a to především právě na výkon akcionářských práv.

⁷ Srov. např. FILIP, Václav, Jan LASÁK In LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol. II. díl. 2014 op. cit., s. 1885. nebo ŠUK, Petr In ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CÍLEČEK, KUHN a ŠUK 2013 op. cit., s. 337.

⁸ Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu „Dům Jánského“ ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 29 Cdo 3844/2011 nebo usnesení Nejvyššího soudu „ENVI“ ze dne 29. 4. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2838/2011.

Mezi společnická práva obecně, která mohou být rozhodováním per rollam v kapitálové společnosti přímo dotčena, je podle mého názoru nutné řadit samotné esenciální *právo podílet se na řízení společnosti* a rovněž *právo na informace obecně*. V akciové společnosti je zmíněná práva třeba ještě specifikovat a doplnit, kdy hovoříme o *právu na vysvětlení* dle § 357 a násl. ZOK a *právu uplatňovat návrhy a protinávhrhy k předloženým návrhům* podle § 361 a násl. ZOK. Nepřímý dopad pak rozhodování per rollam může mít na širokou škálu společnických práv, a to jak majetkových, tak nemajetkových, což ostatně vyplývá ze samotné povahy rozhodování per rollam a vymezení okruhu otázek, které tímto postupem mohou být rozhodovány.

Ze vzájemné komparace specifik obou typů kapitálových společností a formulace právní úpravy jednotlivých společnických práv dovozují větší zranitelnost akcionářů akciové společnosti a domnívám se proto, že ohrožení společnických práv hrozí především v případě akciové společnosti, ač ani ve společnosti s ručením omezeným není konflikt vyloučen. Bohumil Havel ostatně konstatuje, že oproti úpravě obchodního zákoníku ZOK podstatně rozšiřuje práva společníka společnosti s ručením omezeným v oblasti kontroly činnosti společnosti a přístupu k informacím, což má plynout ze skutečnosti, že společnost s ručením omezeným je více oddělena od akciového práva a že stojí na pomezí kapitálové a osobní společnosti.⁹ Odborná veřejnost se pak shoduje, že kolize rozhodování per rollam a společnických práv hrozí především v akciové společnosti.¹⁰

Negativní ovlivnění či omezení akcionářských práv pak může mít za následek napadnutí přijatého rozhodnutí postupem dle ustanovení § 428 a § 429 ZOK pro jeho možný rozpor se zákonem, což může komplikovat fungování společnosti a hladký průběh jejího řízení. Nelze než dodat, že právě výše uvedený postup je v takové situaci nejspíše jedinou účinnou obranou a ochranou dotčených akcionářů. To uzavírá i Nejvyšší soud např. v rozhodnutí ve věci ČKD.¹¹

⁹ Srov. HAVEL, Bohumil In ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CÍLEČEK, KUHN a ŠUK 2013 op. cit., s. 297.

¹⁰ Srov. ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivanka a ČECH, Petr. Co přinese zákon o obchodních korporacích kapitálovým obchodním společnostem, jejich společníkům a věřitelům? [online]. 2012 [cit. 27. 3. 2015]. s. 325-334. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/dokumenty/20945>. S. 333-334. nebo ČECH 2012 op. cit.

¹¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu „ČKD“ ze dne 20. 6. 2012, sp. zn. 29 Cdo 1717/2011.

3.1 Právo podílet se na řízení společnosti

Právo podílet se na řízení (nejen) akciové společnosti je spojováno s jeho výkonem na valné hromadě nebo mimo ni. Z povahy obou způsobů rozhodování a s ohledem na výše uvedené plyne, že výkon tohoto práva je představován v případě rozhodování na valné hromadě právem účastnit se valné hromady a hlasovacím právem a v případě rozhodování per rollam *právem účasti na rozhodování per rollam a právem vyjádřit se k návrhu rozhodnutí*. Výkon hlasovacího práva, resp. práva vyjádřit se k návrhu rozhodnutí, může být zákonem nebo stanovami omezen, omezení účasti na valné hromadě, resp. na rozhodování per rollam, se nepřipouští. To ostatně plyne i z výše uvedených závěrů a mj. i rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci Dům Jánského.¹²

Samotné nahrazování rozhodování na řádně svolané valné hromadě rozhodováním mimo zasedání valné hromady per rollam nepovažuji za problematické, kdy již výše zmiňuji, že z podstaty výkonu práva podílet se na řízení společnosti jsou oba postupy zaměnitelné. Diskutabilní se mi však jeví posouzení ustanovení § 402 odst. 1 ZOK a § 403 ZOK pokud jde o rozhodování per rollam o v nich uvedených záležitostech. Zmíněná ustanovení mimo jiné stanovují statutárnímu orgánu akciové společnosti výslovně *povinnost svolat valnou hromadu alespoň jednou za účetní období s tím, že stanovy mohou určit, že má být valná hromada svolána častěji* (§ 402 odst. 1 ZOK), a rovněž *svolat valnou hromadu bez zbytečného odkladu poté, co zjistí, že má společnost (zjednodušeně řečeno) vážné ekonomické nebo jiné existenční problémy* (§ 403 odst. 2 ZOK).

S ohledem na výše uvedené by se bez dalšího mohlo zdát, že tyto povinnosti statutárního orgánu mohou být rovněž splněny zasláním návrhu rozhodnutí k jeho přijetí per rollam s odpovídajícím obsahem a jeho řádným přijetím akcionáři akciové společnosti. Domnívám se ale, že by takový postup byl proti účelu dotčené právní úpravy, kdy by akcionářům bylo aplikací postupu rozhodování per rollam upřeno právo účasti na takové valné hromadě, která je valnou hromadou „výroční“ (§ 402 odst. 1 ZOK) nebo valnou hromadou rozhodující o výše vypočtených zcela zásadních otázkách fungování společnosti (zejm. § 403 odst. 2 ZOK). Tím by jim byla upřena i možnost vzájemné diskuze v rámci bodů

¹² Srov. usnesení Nejvyššího soudu „Dům Jánského“ ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 29 Cdo 3844/2011.

jednání valné hromady, která je v takových případech jistě namístě a jistě i smyslem a účelem citovaných ustanovení. I Nejvyšší soud totiž ve svém usnesení ve věci Investiční fond připustil, že ve valné hromadě lze spatřovat diskusní fórum, jehož účelem je rozvíjení diskuse mezi akcionáři navzájem, popřípadě mezi akcionáři a funkcionáři akciové společnosti, pokud se týkají pořadu valné hromady.¹³

Jsem toho názoru, že teleologickým výkladem dojdeme k závěru, že ve výše uvedených případech by bylo přinejmenším vhodné postupovat při jejich řešení řádným svoláním valné hromady a nikoli postupem rozhodování per rollam, a to zejména u tzv. výroční valné hromady dle ustanovení § 402 odst. 1 ZOK a valné hromady svolané z jiných závažných důvodů dle ustanovení § 403 odst. 2 ZOK. Naopak o schvalování účetní závěrky dle ustanovení § 403 odst. 1 ZOK (*...valná hromada projedná účetní závěrku společnosti nejpozději do šesti měsíců od posledního dne předcházejícího účetního období...*) by pak mělo být možné dle mého názoru rozhodovat per rollam, a to za splnění podmínky, že budou společníkům předloženy či zpřístupněny veškeré potřebné podklady k jejímu posouzení. Rozhodování per rollam o schválení účetní závěrky pak zmiňuje i Václav Filip s Janem Lasákem.¹⁴

Výše uvedený rozpor může být vyřešen ve stanovách, kdy zcela jistě je ve stanovách možné (ne-li žádoucí) provést upřesnění procesu rozhodování per rollam, a to včetně omezení „působnosti“ rozhodování per rollam vůči působnosti řádně svolané a konané valné hromady, kdy stanovy mohou zúžit okruh otázek, které mohou být v akciové společnosti rozhodovány postupem per rollam. Shodný názor mají např. Václav Filip a Jan Lasák.¹⁵

De lege ferenda mohlo být vhodné zmíněnou výkladovou nejasnost uvést na pravou míru a jasně vyloučit nebo stanovit možnou aplikaci rozhodování per rollam i na výše vyjmenované případy. Určitou inspirací pak může být např. právní úprava britského Company Act 2006, který výslovně (ač pro britskou obdobu české společnosti s ručením omezeným) zakazuje aplikaci postupu per rollam (resp. postupu přijímání tzv. written resolutions) v případech odvolání jednatele a auditora před uplynutím jejich funkčních

¹³ Srov. usnesení Nejvyššího soudu „Investiční fond“ ze dne 11. 4. 2000, sp. zn. 32 Cdo 2776/99.

¹⁴ Srov. FILIP, Václav, Jan LASÁK In LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol. II. díl. 2014 op. cit., s. 1887.

¹⁵ Srov. např. FILIP, Václav, Jan LASÁK In LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol. II. díl. 2014 op. cit., s. 1885.

období.¹⁶ Zřejmě *a contrario* a s odvoláním na ustanovení sec. 281(1) Company Act 2006 je pak dovozováno, že oba zmíněné případy jsou pak jedinými situacemi, kdy se musí konat valná hromada, jinak toto není vyžadováno.¹⁷

3.2 Právo na informace obecně a právo na vysvětlení

Při rozhodování per rollam může nastat situace, kdy akcionář nepovažuje podklady připojené k doručenému návrhu rozhodnutí dle ustanovení § 418 odst. 2 písm. c) ZOK za postačující k tomu, aby si mohl o předmětných otázkách utvořit řádný a dostatečně podložený úsudek. Společník společnosti s ručením omezeným může v takovém případě využít postupu v souladu s ustanovením § 155 ZOK, které mu dává právo požadovat od jednatelů informace o společnosti, a to jak na valné hromadě, tak i mimo ni. Pokud však jde o akciovou společnost, zákon substituuje výše popsané právo *právem akcionáře na vysvětlení* a jeho výkon *ex lege* fixuje pouze na jednání (zasedání) valné hromady.¹⁸

V případě společnosti s ručením omezeným Nejvyšší soud v rozhodnutí ve věci ENVI judikoval, že do *práva společníka může být zasazeno i tak, že společnost neposkytne společníku jím požadované informace, znemožní-li mu tím kvalifikovaně se rozhodnout, jak bude o navrhovaných usneseních hlasovat.*¹⁹ Ač se zmíněné rozhodnutí týkalo rozhodování per rollam společnosti s ručením omezeným podle obchodního zákoníku a práva na informace dle ustanovení § 122 obchodního zákoníku, lze jej dle mého názoru vztáhnout i na současnou úpravu rozhodování per rollam v akciové společnosti a uzavřít, že podklady poskytnuté dle ustanovení § 418 odst. 2 písm. c) ZOK by měly být dostačující pro vytvoření řádného úsudku akcionáře.

Řešením by se mohlo jevit analogické užití výše zmíněného ustanovení § 155 ZOK, což by však vedlo k nepřipustnému stírání odlišností mezi společnostmi s ručením omezeným a akciovou společností, které mj. zdůrazňuje i Bohumil Havel (viz výše). S nabídnutým závěrem

¹⁶ Viz sec. 288(2) Company Act 2006.

¹⁷ Srov. MAYSON, Stephen, Derek FRENCH a Christopher RYAN. *Mayson, French & Ryan on company law : 2011-2012*. Oxford: Oxford University Press, 2011, cxv, 755 s. ISBN 978-0-19-960900-0. S. 387.

¹⁸ Srov. § 357 a násl. ZOK.

¹⁹ usnesení Nejvyššího soudu „ENVI“ ze dne 29. 4. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2838/2011.

pak souhlasí i Stanislava Černá, Ivanka Štenglová a Petr Čech.²⁰ Václav Filip s Janem Lasákem zmiňují možnost rozšířit právo na vysvětlení, a to pouze v rámci valné hromady a pouze co se týká jeho obsahového rozsahu.²¹

Domnívám se, že zakotvení práva akcionáře vyžádat si v odůvodněných případech dodatečné podklady by *de lege ferenda* bylo žádoucí. Rovněž si myslím, že upravení zvláštního informačního postupu s možností dožádání informací ve stanovách je především v akciové společnosti možné a na místě. Bylo by tedy vhodné alespoň ve stanovách koncipovat podrobnější úpravu rozhodování per rollam tak, aby mohly být vždy akcionářem dožádány dodatečné informace a podklady potřebné k jeho vyjádření, a to při respektování především lhůty k doručení jeho vyjádření a ochrany před zneužitelností a šikanózním výkonem takového práva. ZOK stanovuje v ustanovení § 418 odst. 1 písm. b) ZOK subsidiární lhůtu pro doručení vyjádření akcionáře v délce 15 dní, domnívám se, že, pokud chceme zajistit dostatečnou možnost akcionářů požadovat a získat dodatečné podklady k návrhu rozhodnutí, měla by být upravena lhůta delší, a to alespoň ve stanovách. Kupříkladu britský Company Act 2006 stanovuje subsidiární zákonnou lhůtu v délce 28 dní.²²

3.3 Právo akcionáře uplatňovat návrhy a protinámry

Případné návrhy a protinámry akcionářů (tzv. návrhové právo) na valné hromadě akciové společnosti, zejména těch menšinových, mají většinou jen malou šanci na úspěch, avšak mohou ovlivnit i rozhodování ostatních (většinových) akcionářů. Lucie Josková pak uvádí shodný názor.²³

Z dikce a povahy příslušných ustanovení ZOK lze bez větších problémů dovodit, že *právo akcionářů uplatňovat návrhy a protinámry* je v případě rozhodování per rollam potlačeno. Pokud bychom totiž dovodili, že je zmíněné právo aplikovatelné, došlo by dle mého názoru zcela k negaci principu rozhodování per rollam, který spočívá v rychlejším a méně náročném způsobu přijímání rozhodnutí bez další rozpravy, kdy návrh takového

²⁰ Srov. ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, a ČECH 2012 op. cit., s. 333.

²¹ Srov. FILIP, Václav, Jan LASÁK In LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol. II. díl. 2014 op. cit., s. 1623.

²² Srov. sec. 297(1)(b) Company Act 2006.

²³ Srov. JOSKOVÁ, Lucie. Právo akcionáře podávat návrhy a protinámry. *Obchodněprávní revue*. 2014, roč. 6, č. 9, s. 251-257. ISSN 1213-5313. S. 251.

rozhodnutí by měl během rozhodování per rollam zůstat zachován. Obdobný názor pak zastávají i Stanislava Černá, Ivanka Štenglová a Petr Čech, ač s určitým prvkem nejistoty.²⁴

Návrhové právo je pak *de facto* reprezentováno právě možností zaslání návrhu k jeho přijetí postupem per rollam, které je však dle dikce ustanovení § 418 odst. 1 ZOK omezeno pouze na subjekty, které jsou oprávněny svolat valnou hromadu. Z řad akcionářů jsou jimi pouze tzv. kvalifikovaní akcionáři.²⁵

3.4 Zneužití většinového principu

S výše uvedenými otázkami nepřímo souvisí i problém, který může být spatřován v aplikaci rozhodování per rollam, a tím je možné *zneužití většinového principu*, který je pro kapitálové společnosti, tedy i pro akciovou společnost, typický. Zmiňují ho ve svém článku i Stanislava Černá, Ivanka Štenglová a Petr Čech.²⁶

V případě rozhodování per rollam může většinový akcionář tímto postupem *de facto* obejít menšinové (minoritní) akcionáře, jejichž souhlasné hlasy k přijetí navrhovaného rozhodnutí nepotřebuje. Bez ohledu na jejich názor, pak může iniciovat nebo sám zahájit (za splnění podmínek pro iniciování nebo svolání valné hromady tzv. kvalifikovaným akcionářem) rozhodování per rollam a po splnění všech zákonných náležitostí (tedy i obeslání ostatních akcionářů návrhem rozhodnutí) přijme rozhodnutí, ke kterému bude mít dostačující většinu hlasů plynoucí z jeho postavení. To nebude platit ve specifických případech, kdy zákon stanoví, že je k přijetí usnesení valné hromady, tedy i rozhodnutí přijatého per rollam, třeba i souhlasu tzv. dotčených akcionářů²⁷

Osobně se nedomnívám, že zmíněný problém je natolik závažný jako jiné výše předestřené. Ostatně i při prosazování svých zájmů na valné hromadě by nakonec většinový společník dosáhl svého, stejně jako postupem rozhodování per rollam. Důležité zůstane stále to, aby při takovém rozhodování byla šetřena práva menšinových akcionářů.

²⁴ Srov. ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ a ČECH 2012 op. cit., s. 333.

²⁵ Srov. ustanovení § 365 a násl. ZOK.

²⁶ Srov. ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ a ČECH 2012 op. cit., s. 333.

²⁷ Srov. zejm. ustanovení § 417 ZOK.

4. Závěr

Z výše uvedeného vyplývá, že vedle svého pozitivního přínosu má rozhodování per rollam především dopad na omezení možnosti vzájemné rozpravy běžně konané na valné hromadě akciové společnosti a stejně tak na právo akcionářů na vysvětlení. Potlačení práva na návrhy a protinávrhy logicky plyne z povahy rozhodování per rollam. Ač v případě akciové společnosti považují Stanislava Černá, Ivanka Štenglová i Petr Čech úpravu rozhodování per rollam za problematickou a za nešťastné řešení²⁸, domnívám se, že pečlivým a citlivým nastavením procesu rozhodování per rollam ve stanovách je možné dosáhnout stavu, kdy budou akcionářská práva, zejm. minoritních akcionářů, dotčena minimálně. Vždy bude samozřejmě záležet na faktické proveditelnosti rozhodování per rollam v konkrétní akciové společnosti, což bude odvislé především od podoby a složení její akcionářské struktury.

Za současné právní úpravy lze případné nedostatky plynoucí z negativního vlivu rozhodování per rollam na práva akcionářů zřejmě kompenzovat přiměřeným použitím ustanovení o výkonu takových práv na valné hromadě. Bude však nutné šetřit povahy a účelu rozhodování per rollam. Domnívám se vška, že takové použití může v praxi působit značné obtíže a často by mohlo vést k tomu, že rozhodování per rollam bude neúspěšné.

De lege ferenda pak lze uvažovat o zavedení více ochranných ustanovení a úpravách, které by akcionářům, přinesly účinné nástroje především pro uplatňování jejich informačních práv. Vždy však bude nutné respektovat povahu rozhodování per rollam, jakožto rozhodování, které bude již z principu omezovat některá informační a zejména návrhová práva akcionářů, jež je možné uplatňovat pouze na valné hromadě. V případě zákonné úpravy *de lege ferenda* nebo úpravy ve stanovách bude nutné stanovit takové postupy, aby nedošlo k naprostému znegování povahy rozhodování per rollam, které by pak mohlo působit fakticky ještě větší problémy. Osobně se domnívám, že inspiraci je možné čerpat například z britské úpravy vycházející z Company Act 2006.

²⁸ Srov. ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ a ČECH 2012 op. cit., s. 333. nebo ČECH 2012 op. cit.

Prameny

Odborná literatura:

JOSKOVÁ, Lucie. Právo akcionáře podávat návrhy a protinávrhy. *Obchodněprávní revue*. 2014, roč. 6, č. 9, s. 251-257. ISSN 1213-5313. S. 251.

LASÁK, Jan, Jarmila POKORNÁ, Zdeněk ČÁP, Tomáš DOLEŽIL a kol. *Zákon o obchodních korporacích - Komentář*. II. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, 1264 s. ISBN 978-80-7478-537-5.

MAYSON, Stephen, Derek FRENCH a Christopher RYAN. *Mayson, French & Ryan on company law : 2011-2012*. Oxford: Oxford University Press, 2011, cxv, 755 s. ISBN 978-0-19-960900-0.

POKORNÁ, Jarmila, Josef HOLEJŠOVSKÝ, Jan LASÁK, Milan PEKÁREK a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, xxx, 414 s. ISBN 978-80-7400-475-9.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, Bohumil HAVEL, Filip CÍLEČEK, Petr KUHN a Petr ŠUK. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2013, 994 s. ISBN 978-80-7400-480-3.

Normativní právní akty:

zákon o obchodních korporacích (ZOK)	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů
občanský zákoník (OZ)	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
obchodní zákoník	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Company Act 2006	zákon Spojeného království Velké Británie a Severního Irska 2006 c. 45, Company Act 2006, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura:

usnesení Nejvyššího soudu „Investiční fond“ sp. zn. 32 Cdo 2776/99, ze dne 11. 4. 2000, uveřejněné pod číslem 24/2001 *Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek*. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/1942DF7E0A45B442C1257BD6003A2D63?openDocument&Highlight=0.

usnesení Nejvyššího soudu „Dům Jánského“ sp. zn. 29 Cdo 3844/2011, ze dne 29. 8. 2013. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/B9039259D560B9CCC1257BFA0045871C?openDocument&Highlight=0.

usnesení Nejvyššího soudu „ENVI“ sp. zn. 29 Cdo 2838/2011, ze dne 29. 4. 2013. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/611BF22852456195C1257B82005463FD?openDocument&Highlight=0.

usnesení Nejvyššího soudu „ČKD“ sp. zn. 29 Cdo 1717/2011, ze dne 20. 6. 2012. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/BD2DDE90003E7869C1257A670035F678?openDocument&Highlight=0.

Internetové zdroje:

ČECH, Petr. A.s. po rekonstrukci. [online]. 2012 [cit. 27. 3. 2015]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/infocentrum/media/as-po-rekonstrukci/>.

ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana a ČECH, Petr. Co přinese zákon o obchodních korporacích kapitálovým obchodním společnostem, jejich společníkům a věřitelům? [online]. 2012 [cit. 27. 3. 2015]. s. 325-334. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/dokumenty/20945>.